

Högskolans ungdomsutbildning

Dagens omfattning och framtidens utmaningar
(Lars Brandell 2005-05-29)

Sammanfattning

Denna rapport handlar om dagens och framtidens ungdomsutbildning inom den svenska högskolan. Tyngdpunkten ligger på den kvantitativa utvecklingen.

Idag gäller

- Antalet platser i grundutbildningen är på väg ner
- Direktövergång gymnasium – högskola har inte ökat de senaste tio åren
- Få svenska 19- och 20-åringar är i utbildning
- Sverige ligger på fjärde plats bland de fem nordiska länderna när det gäller utbildningsmöjligheter för 20 – 29 åringar
- Sverige ligger långt efter Finland i eftergymnasiala platser för studerande i åldern 18 – 24 år
- Sverige har ännu inte nått ”50-procentmålet”

De viktigaste förutsättningarna inför framtiden är

- Ungdomsboomen börjar nu
- Ökande pensionsavgångar framöver inom vissa yrkesgrupper medför att platserna på vissa utbildningar måste ökas nu
- Den nya tvåstegsutbildningen enligt Bologna ökar trycket efter flera utbildningsplatser
- 50 procent är inte det slutliga målet
- Det enhetliga svenska högskolesystemet ökar de framtida problemen

Slutsatsen blir att man inte kan slå sig till ro med resultaten av de senaste femton årens expansion av den högre utbildningen i Sverige. Det behövs förstärkningar och förändringar av grundutbildningen vid universitet och högskolor. Denna utveckling bör börja redan nu.

Inledning.

Under de senaste femton åren har grundutbildningen vid svenska universitet och högskolor byggts ut kraftigt. Därmed är Sverige, påstår man ibland, mycket framstående internationellt sett.¹ Man kan fråga sig om det är sant.

Dagens svenska högskola har flera uppgifter när det gäller grundutbildningen. En är att ge utbildning för ungdomar som nyligen slutat gymnasieskolan. En annan är att ge möjligheter till livslångt lärande och återkommande utbildning för vuxna i alla åldrar.² Denna rapport behandlar de yngre studenterna (upp till 30 år) i grundutbildningen i ett kvantitativt perspektiv. Inledningsvis behandlas dagens situation. Utgångspunkten är dels de senaste femton årens utveckling, dels jämförelser med data från andra länder.

I en andra del av rapporten diskuteras de framtida förutsättningarna för högskolornas ungdomsutbildning. Viktiga faktorer är här den väntade demografiska utvecklingen, men också konsekvenserna av den pågående internationella utvecklingen, inte minst Bologna-processen.

Mitt huvudresultat är att trots den kraftiga utvecklingen ligger Sverige inte i topp. I vissa avseenden ligger vi efter andra länder. Vi kan inte heller slå oss till ro med vad som åstadkommit. Den närmaste framtiden innebär en rad nya utmaningar, som kommer att kräva att universitet och högskolor får ökade resurser, om inte Sverige skall komma på efterkälken i den nordiska och europeiska utvecklingen.

Mina källor är data från SCB, Högskoleverket och OECDs publikation *Education at a glance (EdG)*.

¹ Ett exempel bland flera på ett sådant synsätt finns i socialdemokraternas skrift med rubriken *Ett decennium av satsningar på utbildning och forskning ledde Sverige till framgång* som publicerades sommaren 2004. Där står det bland annat:

"...Sverige står sig mycket väl när det gäller utbildning och forskning internationellt sett. Vi har hög kvalitet i skola och högskola, elever och studerande når generellt goda resultat och vi tillhör de ledande länderna i världen inom flera forskningsområden. Samtidigt har vi högre ambitioner än flertalet länder i världen..."

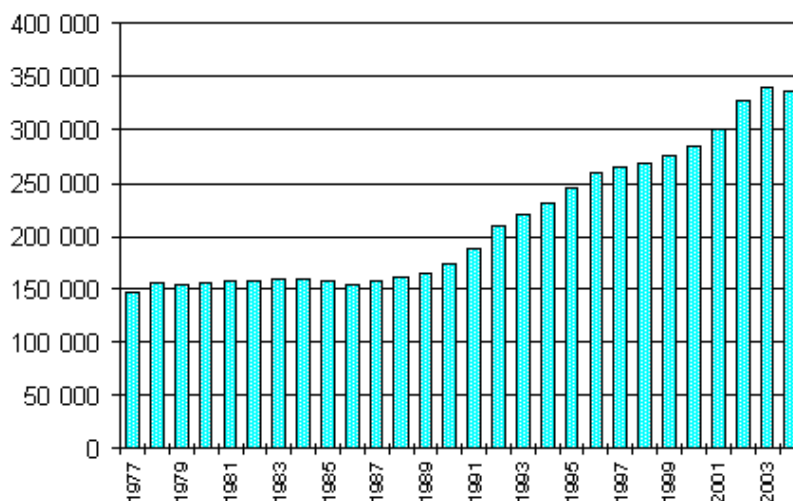
² Gränsdragningen mellan de två uppgifter är oskarp. Även unga studenter ägnar sig åt "återkommande utbildning". Se t.ex. *Studenterna i Sverige. Om livet och tillvaron som student vid sekelskiftet 2000* (Högskoleverkets rapportserie 2001:26 R)

Nuläget

Antalet platser i grundutbildningen är på väg ner

Under perioden 1990 – 2003 ökade antalet studenter i den svenska högskolan kraftigt. Detta till skillnad mot utvecklingen under 1980-talet. (Se diagram 1). Det finns två huvudorsaker till att studentantalet har ökat. En är att staten har ökat anslagen till grundutbildningen. Den andra är att reglerna successivt har ändrats så att en och samma penningssumma måste räcka till fler utbildningsplatser.³

Diagram 1: Antalet studenter i den svenska högskolan höstterminerna 1977 - 2004

Hösten 2004 minskade antalet studenter för första gången på femton år. Det beror på att man inte ökade antalet ”platser” i budgetpropositionen för 2004⁴.

Det finns inte heller pengar för att öka antalet grundutbildningsstudenter i budgeten för 2005. I överenskommelsen i vårpropositionen för 2006 finns vidare bara en marginell ökning av studentantalet. Dessutom låg studentantalet redan budgetåret 2004 över den av staten fastställda ramen.⁵ Allt talar därför för att antalet studenter vid svenska universitet och högskolor kommer att minska ytterligare under 2005 och 2006.

³ Däremot är det ökade antalet studenter inte en effekt av ett ökat intresse för högre studier. Det kan finnas förändringar från tid till annan i intresset för högskolestudier. Men detta har inte påverkat studentantalet i någon högre grad. All högre utbildning i Sverige är spärrad. Det är högskolornas ekonomiska ramar som bestämmer hur många studenter som kan beredas plats och det är betydligt fler som vill studera än som kan få plats i utbildningen..

⁴ I praktiken minskades antalet platser genom olika besparingar i universitetens och högskolornas resurser.

⁵ Utbildningsvolymen år 2004 låg fem procent över det av staten fastställda taket. Det skulle motsvara drygt 10000 studenter. (se PM 2005-03-15 Stig Forneng Högskoleverket)

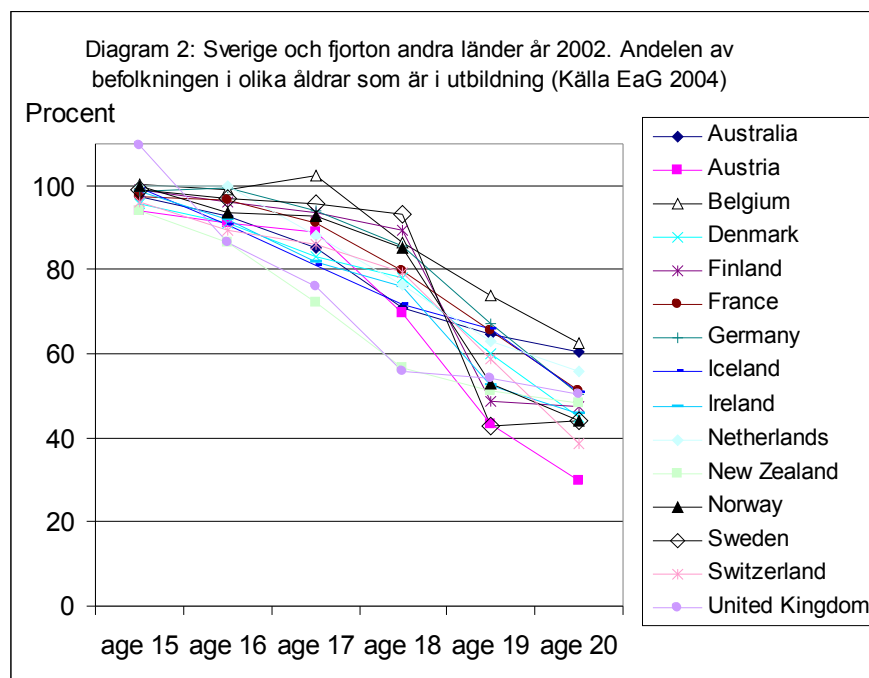
Direktövergång gymnasium – högskola har inte ökat de senaste tio åren

Ökningen av studentantalet har skett i alla åldersgrupper. Under de första åren på 1990-talet var ökningen kraftigast i de yngre åldersklasserna. Därefter har den varit snabbare bland de äldre studenterna.

Den största andelen som läser i högskolan finns i åldersklassen 21 – 24 år. I den åldersgruppen ökade andelen som läste vid universitet och högskolor från 12,5 procent år 1990 över 20 procent år 1995 till 29 procent år 2003. Men de som går mer eller mindre direkt från gymnasiet till högskolestudier är 19 eller 20 år. Under perioden 1990 – 1995 ökade också andelen bland dem som var i åldern 19 - 20 år och som studerade i högskolan. Från 9 procent år 1990 till något över 15 procent år 1995. Men därefter har inte den andelen studenter ökat. Hösten 2003 läste 14,6 procent av landets ungdomar i åldern 19 - 20 år i högskolan. Alltså en något mindre andel än år 1995.⁶ (Källa Högskoleverkets årsrapporter).

Få svenska 19 och 20-åringar är i utbildning

Hur står sig då antalet högskolestuderande i åldersklassen 19 – 20 år vid en internationell jämförelse? En direkt jämförelse med antalet studerande i eftergymnasiala utbildningar i andra länder är svår att göra. Ett skäl är att gränsen mellan gymnasial och eftergymnasial utbildning varierar mellan olika länder. Ett annat är att övergången från gymnasieskola till högskola sker vid olika ålder i olika länder. Ett bättre mått, som finns i OECD's statistik är andelen av befolkningen i olika åldrar som deltar i utbildning *oberoende av utbildningens nivå*. Diagram 2 visar situationen år 2002 i ett antal länder som ligger nära till hands för en jämförelse med Sverige.

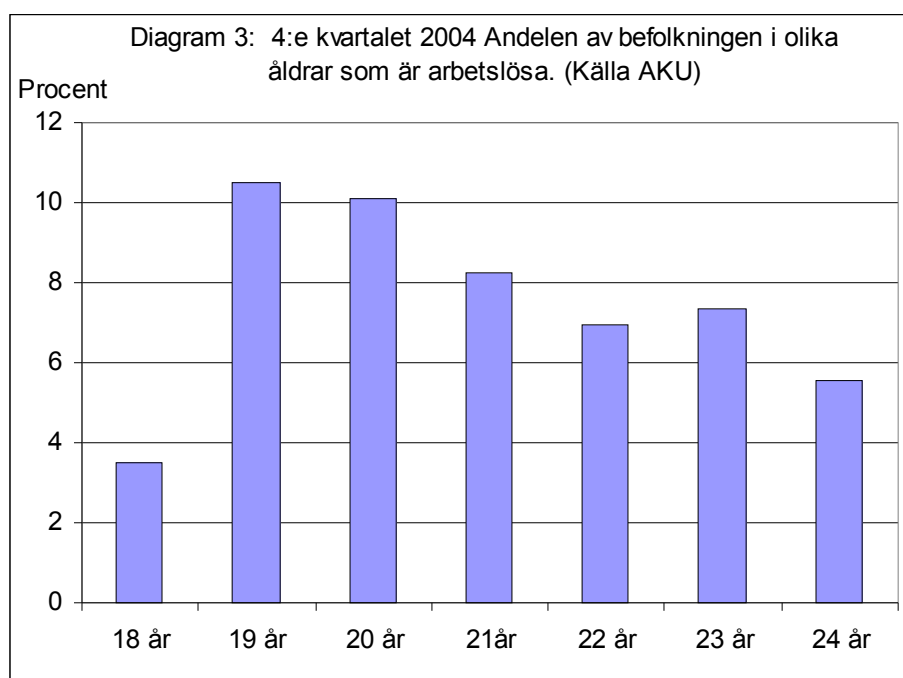

⁶ Enligt preliminära siffror från Högskoleverket var andelen av 19 – 20-åringarna som läste i högskolan nere i 14,4 procent hösten 2004.

Som framgår av diagrammet har Sverige den största andelen 18-åringar i utbildning (93 procent). Det beror på att nästan alla ungdomar i Sverige går i den treåriga gymnasieskolan. Bland 19-åringar ligger Sverige däremot på delad sista plats (tillsammans med Österrike) med 43 procent av befolkningen i utbildning. För 20-åringarna är Sveriges position inte mycket bättre (12:e plats).

Den i jämförelse med andra länder kraftiga nedgången mellan 18 och 19 år sker mellan det sista "ordinarie" året i gymnasieskolan och fortsättningen i högskola, komvux, ett fjärde år i gymnasieskolan eller i någon annan fortsättningsutbildning. Minskningen kan ha flera orsaker. En skulle kunna vara att svenska ungdomar är mer skoltrötta än man är i andra länder och därför vill vänta något eller några år med fortsatta studier efter gymnasiet. Men en viktigare förklaring är nog att det är speciellt svårt att få plats i den spärrade svenska högskolan direkt efter det att man slutat gymnasiet. Det finns idag betydligt fler platser i högskolan än det fanns år 1995. Det var också generellt "lättare" att komma in år 2004 än det var år 1995⁷. Men detta gäller inte för 19-åringarna som just slutat i gymnasiet.⁸

En konsekvens är att många 19 och 20-åringar är arbetslösa. Så mycket som en tiondel av dem är arbetslösa, vilket är högt jämfört med något äldre ungdomsgrupper. (Se diagram 3)⁹

⁷ Det bör påpekas att även om det i generell mening var lättare att komma in på högskolan år 2004 än det var år 1995 så finns det vissa utbildningar där det är minst lika svårt att komma in i år som det var år 1995.

⁸ I bilaga 1 redovisas data om antagningsresultaten för olika åldrar år 1995 och år 2004.

⁹ Underlaget till diagram 3 kommer från AKU-undersökningen. Det är en urvalsundersökning som alltså innehåller vissa osäkerheter. Definitionen av "arbetslös" innehåller vissa krav på aktivitet. Man skall t.ex. ha sökt arbete under en viss tid o.s.v. Den som bara är hemma utan jobb, och som inte gör något för att förändra situationen räknas alltså inte in bland de arbetslösa. Den som studerar på heltid, men ändå söker jobb räknas inte heller som arbetslös.

Sverige ligger på fjärde plats bland de fem nordiska länderna när det gäller utbildningsmöjligheter för 20 – 29 åringar

Det är alltså i en internationell jämförelse få svenskar i åldern 19 och 20 år som är i utbildning. Man kan fråga sig om detta ”kompenseras” genom ett stort utbildningsdeltagande ibland dem som är något äldre.

I åldrarna över 20 år finns inga data om utbildningsdeltagande fördelat på ettårsintervall. Däremot finns i EaG uppgifter för femårsintervallen 20 – 24 år och 25-29 år. I Sverige går 42 procent av ålderskullen i åldern 20 – 24 år i någon form av utbildning. Högre värden noteras för tre nordiska länder, Finland, Danmark och Island samt för Frankrike. I samtliga dessa länder är cirka 55 procent av åldersklassen i utbildning. I intervallet 25 – 29 år ligger Sverige på fjärde plats bland de länder som finns med i diagram 2. Även denna gång ligger Sverige efter tre nordiska länder Finland, Danmark och Island. (Källa EaG 2004). (Se också tabell 2).

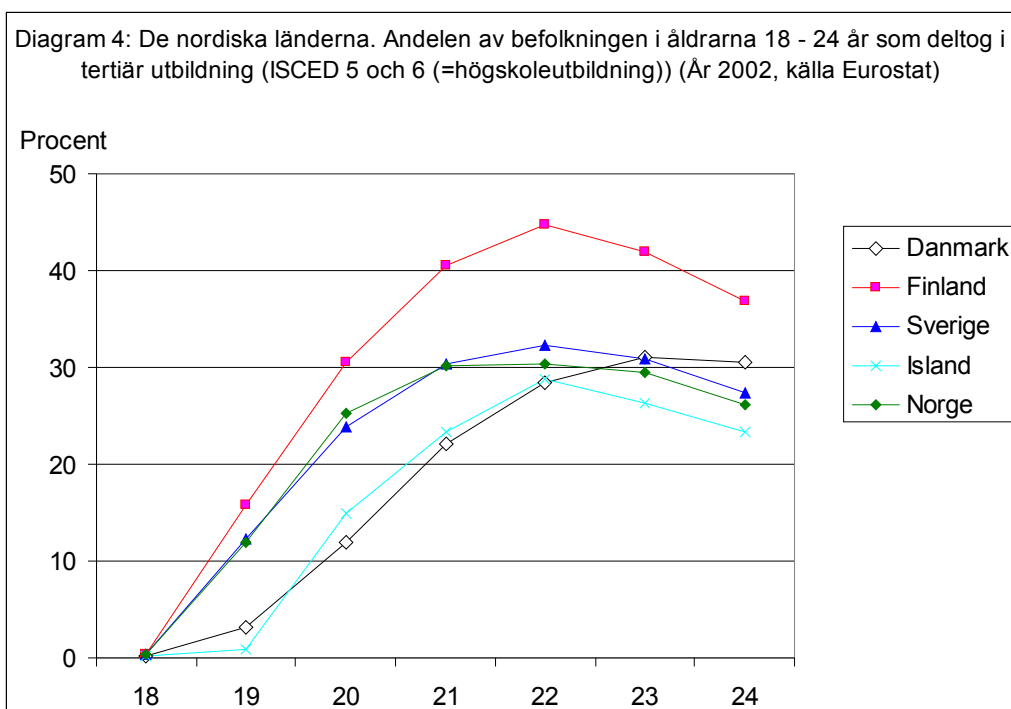
Sammanfattningsvis: Sverige ligger på fjärde plats bland de fem nordiska länderna när det gäller antalet personer i utbildning i åldern 19 – 29 år.

Sverige ligger långt efter Finland i eftergymnasiala platser för studerande i åldern 18 – 24 år

De siffror som redovisats i det föregående avser det totala antalet studenter/elever upp till 30 år oberoende av utbildningens nivå. Man kan också begränsa sig till antalet studenter enbart i det som brukar kallas den tertiära nivån. I Sverige skulle vi säga den *eftergymnasiala nivån* eller helt enkelt *högskolenivån*.

I många OECD-länder studerar ungdomar på högskolenivå redan vid 18 års ålder. I exempelvis Belgien gäller detta för 36 procent av alla 18-åringar, i Grekland gäller det för 46 procent och i Sydkorea för 49 procent av 18-åringarna. I femton av EU:s 25 länder finns den största andelen högskolestudenter redan bland 20-åringarna. I de nordiska länderna däremot inträffar ”maximum” först vid 22 (Finland, Sverige, Norge och Island) eller 23 års ålder (Danmark). Alltså är de unga studenterna i Sverige och andra nordiska länder väsentligt äldre än i de flesta andra länder. Det är därför mest givande att jämföra Sverige med de övriga nordiska länderna.

Bland de nordiska länderna är Finland klart ledande när det gäller antalet ”unga” studenter (i åldern 19 – 24 år) i förhållande till folkmängden. Kurvorna för Sverige och Norge följer varandra, medan åldersprofilen i Danmark är något äldre än i de andra länderna. (Se vidare diagram 4).

Alltså har Sverige och Norge i förhållande till befolkningen ungefär lika många unga högskolestudenter medan Finland har betydligt fler. *Inte heller i detta mått ligger Sverige på första plats inom Norden.*

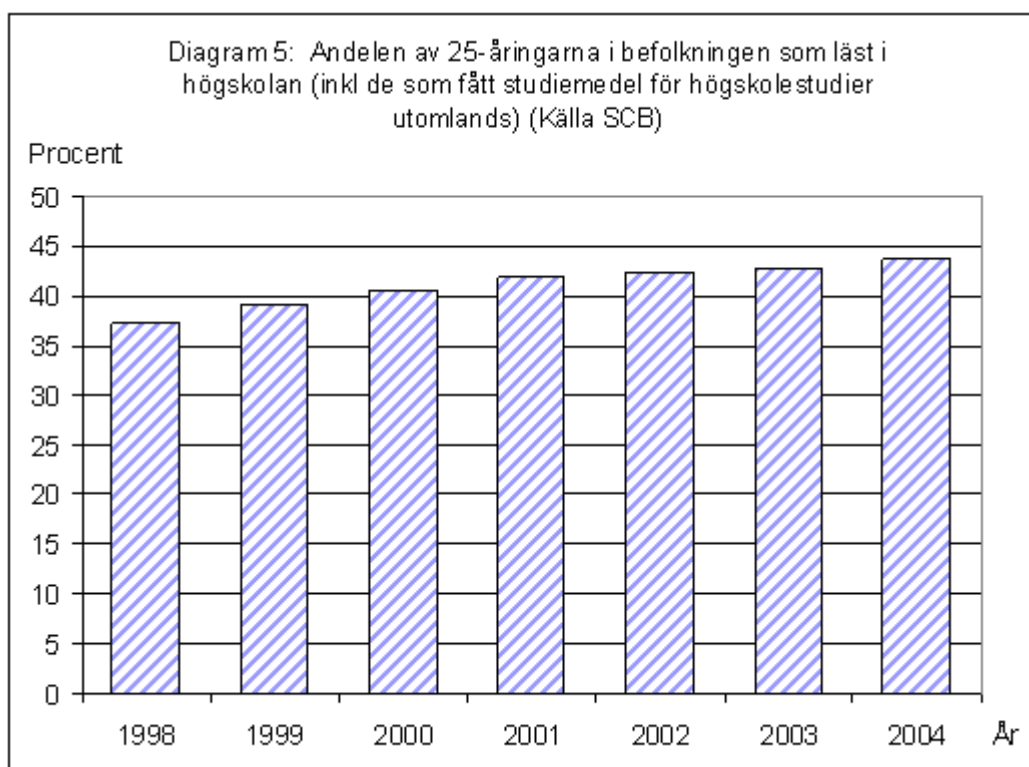
Sverige har ännu inte nått "50-procentmålet"

Sedan relativt många år har ett långsiktigt mål för den svenska högskolepolitiken varit att femtio procent av en årskull skall ha börjat studier i högskolesystemet när de fyller 25 år. Internationellt sett är detta mål inte extremt högt. I Finland är målet att 65 procent av en årskull skall beredas plats vid universitet eller yrkeshögskolor¹⁰. I Danmark är målet att 50 procent av befolkningen skall få en examen från en eftergymnasial utbildning, vilket betyder att 60 procent eller fler måste ges plats att börja studierna.¹¹

Det sägs ibland att 50-procentmålet nästan är nått i Sverige. Så är dock inte fallet. Bland dem som fyllde 25 år under år 2004 hade 44 procent börjat högskolestudier i Sverige och/eller utomlands. Som framgår av Diagram 5 (som baseras på SCB-data) har andelen som börjat i högskolan vid 25 års ålder successivt ökat från 37 procent år 1998 till dagens 44 procent.

¹⁰ Till skillnad från i Sverige har man i Finland redan nått detta mål.

¹¹ För en jämförelse mellan de olika nordiska länderna se Lillemor Kim: *Lika-Olika En jämförande studie av högre utbildning och forskning* (Högskoleverket 2002). (www.lilahe.com/Likaolika.pdf)

Årskullarnas storlek har också stor betydelse. Just nu är antalet 25-åringar extremt lågt. Det kommer att vara så under ytterligare några år. Men sedan kommer antalet 25-åringar att öka. Om det då fortfarande är lika många ungdomar som börjat i högskolan vid 25 års ålder, kommer procentsiffran att minska. Exempel: År 2004 hade cirka 47 000 25-åringar börjat i högskolan. De utgjorde 44 procent av den totala kullen 25-åringar. Om sex år, år 2011, motsvarar 47 000 individer mindre än 40 procent av antalet 25-åringar. Ytterligare fyra år senare år 2015 motsvarar det bara 34 procent av 25-åringarna.

Alltså: Det är en bit kvar innan Sverige når 50-procentmålet. Sannolikt behövs det flera utbildningsplatser för att under de närmaste tre – fyra åren nå ändra fram. Dessutom behövs det en ytterligare ökning av platsantalet om man vill bevara 50-procentnivån när ålderskullarna växer under de kommande 10 – 15 åren. Det behövs alltså ökade resurser till grundutbildningen under de närmaste åren.

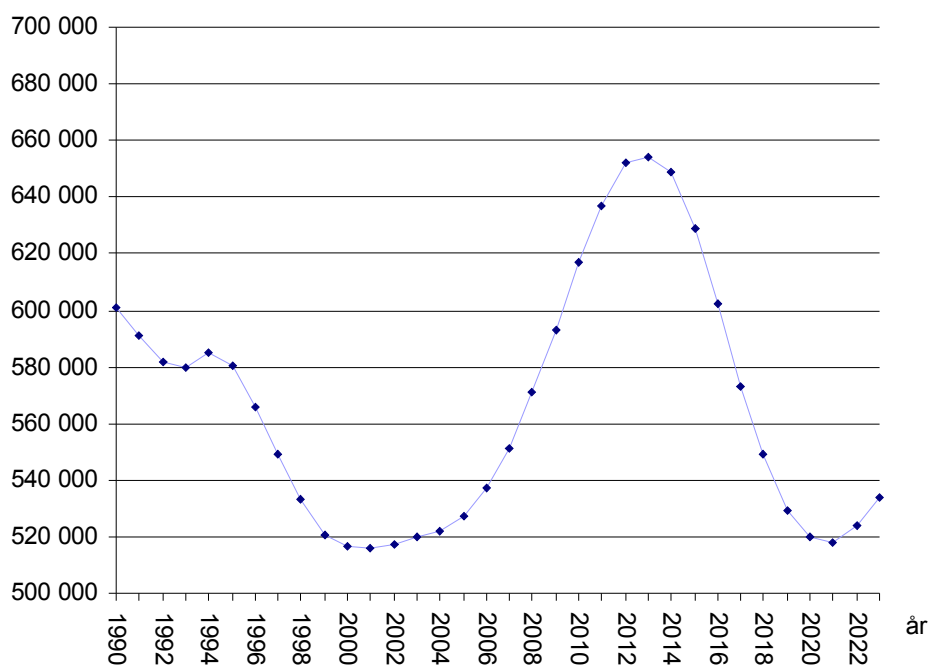
Framtida utmaningar

Man kan således knappast hävda att Sverige är speciellt framstående ur kvantitativ synpunkt när det gäller högskoleutbildning för ungdomar.¹² Det finns andra länder som har kommit längre än vi trots vår kraftiga expansion av grundutbildningen de senaste femton åren. I flera avseenden ligger vi efter ett eller flera av våra nordiska grannar. Men man skulle kunna vara nöjd med detta. Utvecklingen sedan år 1990 har trots allt varit positiv. Och det finns andra reformer på högskoleområdet som kan vara viktigare än ytterligare studentplatser.. Det finns säkert de som tycker så.

Men man kan aldrig slå sig till ro med vad man åstadkommit. Förutsättningarna förändras hela tiden. Under de närmaste åren kan man förutse förändringar som kommer att ställa nya krav kvantitativt och kvalitativt på den svenska eftergymnasiala utbildningen. Det är till en del konsekvenser av den demografiska utvecklingen. Men det följer också av utvecklingen i Europa - i första hand Bologna-processen. Förutsättningarna för en väl fungerande utveckling kompliceras dessutom av den speciella strukturen i den svenska högskolesektorn.

Ungdomsboomen börjar nu

Diagram 6. Antalet 20 - 24 åringar under perioden 1990 - 2023, (verkliga värden 1990 - 2003, prognos 2004 - 2023 källa SCB)

¹² Jag avstår från att diskutera vad som kan sägas om utbildningarnas kvalitet.

Ända sedan år 1990 har antalet ungdomar i Sverige minskat. Men nu har vi nått botten. Under de närmaste åtta åren kommer antalet ungdomar i åldern 20 – 24 år att öka med inte mindre än 25 procent. Om lika stor andel av 2012 års ungdomar som 2003 års ska få plats i högskolan måste ”platserna” ökas med c:a 35 000 studenter. Och ökningen måste börja redan under de närmaste åren. År 2008 har antalet 20 - 24-åringar ökat med nästan tio procent i förhållande till år 2004.

Ökande pensionsavgångar framöver inom vissa yrkesgrupper medför att platserna på vissa utbildningar måste ökas nu

Tanken att man ska dimensionera antalet platser inom olika utbildningar efter den framtida arbetsmarknadens behov fanns med i 1977 års högskolesystem. Den har nu aktualiserat igen. Generellt kan man säga att detta är betydligt svårare att genomföra än man skulle kunna tro vid en första anblick.¹³ Men för vissa utbildningar – i första hand de som är kopplade till behörighetsyrken (som läkare, tandläkare, sjuksköterska etc) är det meningsfullt att med utgångspunkt från de väntade framtida pensionsavgångar öka antalet utbildningsplatser. Ett exempel är läkarutbildningen. Antalet pensioneringar i läkarkåren ökar från några hundratal per år på 1990-talet till över 1000 per år under 2010-talet. Men ännu har man bara gjort en marginell ökning av platsantalet på läkarutbildningen.¹⁴

Den nya tvåstegsutbildningen enligt Bologna ökar trycket efter flera utbildningsplatser

Ökningen av antalet studenter sedan år 1990 som redovisas inledningsvis har naturligtvis inneburit att en större andel av ungdomskullarna har börjat i högskolan. Men ökningen hänger också samman med att studenterna måste läsa fler terminer för att få den examen de önskar: Kraven för ingenjörsutbildningen ökade från 80 till 120 poäng. Sjuksköterskeutbildningen från 100 till 120 poäng o.s.v. Den breddade möjligheten att dela ut *kandidatexamen* har vidare kunnat användas för att ”förädla” yrkesexamina. På de ”fria” fakulteterna blev den nya magisterexamen en möjlighet till ettårig fördjupning av kandidatexamen. Efterfrågan från studenter och högskolor efter sådana ”förlängningar” av utbildningar har varit stora.

Bolognaprocessen innebär att det som vi kallar grundutbildningsnivå delas upp i två steg på tre respektive två år.¹⁵ Principen i Sverige har tidigare varit att vi har enbart en nivå på grundutbildningen, men med varierande utbildningslängd för olika examina. Systemet med en kandidatexamen på tre år med möjlighet till en ettårig ”påbyggnad” till magister kan dock ses som en början till ett tvåstegssystem. Men i Bolognasystemet är det andra ”masterssteget” i regel två år (och kostar alltså mer än ett ”magistersteg”).

Med en generell struktur i två steg kommer många, både studenter och högskolor, att vilja ha tvååriga ”masterspåbyggnader” till dagens 3 – 4-åriga yrkesutbildningar (typ sjuksköterska, högskoleingenjör, forskollärare). För att möta den efterfrågan behövs fler utbildningsplatser.

¹³ Se vidare Lars Brandell: Dimensionering av högskoleutbildning. Problem och möjligheter. (www.lilahe.com/dimpm.pdf)

¹⁴ Se vidare <http://www.lilahe.com/PMIakare.pdf>

¹⁵ En kort översikt av innebörden av Bolognaprocessen finns i Lillemor Kim: Bolognaprocessen och dess effekter för svenska universitet och högskolor (www.lilahe.com/Bologna10maj05.pdf)

50 procent är inte det slutliga målet

50-procentmålet innebär att hälften av en årskull skall fortsätta utbilda sig i nära anslutning till att man slutar i gymnasieskolan. Som framgått tidigare har andra länder satt målen högre.

Redan för 30 år sedan studerade en amerikansk sociolog, Martin Trow, expansionen av den högre utbildningen. Successivt skulle den genomgå tre nivåer: *elite*, *mass* och *universal higher education*¹⁶ Övergången från *elite* till *mass higher education* inträffar enligt Trow när mer än 15 procent av en årskull fortsätter med högre studier efter gymnasiet. Övergången från *mass* till *universal higher education* sker när mer än hälften av en årskull fortsätter i högre utbildning. Utvecklingen innebär samtidigt att den högre utbildningen förändras från att vara ett *privilegium* (elite higher education) till att bli en *rättighet* (mass higher education) och en *nödvändighet* (universal higher education).

Mycket talar för att vi i Sverige, liksom i många andra länder står inför det tredje steget: Från *mass higher education* till *universal higher education*. Vi kan vänta oss en utveckling där om några år en stor majoritet av ungdomarna behöver delta i någon ytterligare kortare eller längre utbildning efter gymnasieskolan.¹⁷

Det enhetliga svenska högskolesystemet ökar de framtida problemen

I Sverige har det sedan U-68 reformen varit nästan en helig princip att all eftergymnasial utbildning skall finnas i en enhetlig organisation ("Högskolan") som styrs av enhetliga mål, lagar och förordningar. Enda undantaget är den relativt nya KY-utbildningen, som är kraftigt kopplad till akuta personalbehov i arbetslivet.

Det betyder att vi har samma regelsystem och grundläggande mål för alla högskoleutbildningar oberoende av deras inriktning och oberoende av om de exempelvis i första hand är avsedda för ungdomar som vill skaffa sig mera kunskaper som ska användas en framtida yrkesverksamhet eller om utbildningen ska ge möjligheter till livlångt lärande för personer i varierande ålder.

De enhetliga Högskolan har vissa fördelar, men ju bredare högskoleutbildningens inriktning blir, desto större blir nackdelarna. Både i Finland och i Danmark är det eftergymnasiala utbildningssystemet diversifierat. I Finland finns två parallella system: dels universiteten med en allmänvetenskaplig inriktning dels yrkeshögskolorna med en större betoning på yrkeslivets krav. Karaktäristiskt är också att även yrkeshögskolornas utbildningar är förhållandevis långa. Yrkeshögskoleexamen motsvarar Bolognasystemets treåriga kandidatexamen. Man har också att skapat en påbyggnad motsvarande det andra steget i Bolognamodellen. I Danmark gör man också en

¹⁶ Se Trow, M: Problems in the transition from elite to mass higher education. I OECD: Policies for Higher Education. Paris:OECD 1974.

¹⁷ Bologna processen kan ses som en del av underlaget för hur utbildningssystemet skall utformas inför övergången till *universal higher education*.. Man kan läsa det som ett försök att skapa en kombination av ökad satsning på elitutbildning och en breddning av den högre utbildningen till allt större ungdomsgrupper med varierande intresse och studiemål

uppdelning mellan deläroanstalter som har en allmänvetenskaplig inriktning och de som är mer yrkesförberedande.¹⁸

Både införandet av Bolognaprocessen och den framtida utvecklingen mot Trows universal higher education är starka argument för att vi i Sverige startar utvecklingen mot ett mer diversifierat högskolesystem.

¹⁸18 Om diversifieringen av den högre utbildningen i Finland och Danmark se Lillemor Kim: Lika-olika En jämförande studie av utbildning och forskning i de nordiska länderna (rapport 2002:40 Högskoleverket 2002) (<http://www.lilahe.com/Likaolika.pdf>)

Tabell 1: 15 OECD-länder: Andelen (procent) av befolkningen i olika åldersgrupper som är i utbildning (Källa EaG 2004)

							20 - 24	25 - 29
	15 år	16 år	17 år	18 år	19 år	20 år	år	år
Australia	97,5	92,8	85,4	71,0	64,8	60,4	38,7	16,5
Austria	94,0	91,3	89,0	69,6	43,3	29,8	29,4	10,3
Belgium	100,2	98,9	102,4	86,6	74,0	62,7	38,2	5,8
Denmark	95,7	91,2	83,0	78,2	60,1	45,1	55,3	35,0
Finland	99,1	96,0	93,8	89,2	48,5	47,3	56,1	26,7
France	97,4	96,7	91,0	79,6	65,5	51,1	53,2	11,7
Germany	98,5	99,3	94,1	85,6	67,3	50,3	38,1	16,3
Iceland	99,3	90,6	80,9	71,7	65,9	50,7	53,8	36,5
Ireland	98,9	92,0	81,8	76,2	52,4	45,6	29,0	3,5
Netherlands	100,0	100,0	88,2	76,6	63,0	56,0	35,3	6,2
New Zealand	94,2	86,4	72,1	56,5	51,3	48,1	.	.
Norway	99,9	93,6	92,7	85,1	52,9	44,1	38,5	14,2
Sweden	99,2	96,8	95,7	93,2	42,7	44,2	41,7	22,4
Switzerland	96,1	89,6	85,9	79,1	58,8	38,7	38,0	12,7
United Kingdom	109,6	86,5	76,0	55,9	54,3	50,4	31,0	13,3

Tabell 2: Andelen (procent) av befolkningen i olika åldrar som studerar på eftergymnasial nivå (=ISCED 5 och ISCED 6) . År 2002 Källa Eurostat

	Ålder							18-24
	18	19	20	21	22	23	24	
Belgien	35,9	46,1	46,5	39,5	30,0	19,7	13,1	32,9
Danmark	0,2	3,1	12,0	22,1	28,5	31,1	30,5	19,1
Tyskland	2,5	9,0	16,7	20,0	21,1	21,2	20,3	19,1
Frankrike	26,6	38,2	40,3	36,1	30,4	23,3	16,2	30,4
Irland	35,8	41,0	38,4	31,4	20,2	12,1	8,5	25,8
Nederländerna	18,4	27,5	32,6	33,3	30,1	24,6	18,5	26,5
Österrike	5,7	14,2	19,9	21,4	20,5	19,1	17,0	16,8
Finland	0,4	15,8	30,5	40,5	44,8	41,9	36,9	29,8
Sverige	0,4	12,3	23,8	30,4	32,2	30,9	27,3	22,6
Storbritannien	25,1	33,9	34,5	27,5	18,5	12,9	9,8	23,0
Island	0,1	0,9	15,0	23,3	28,7	26,3	23,3	16,9
Norge	0,4	12,0	25,3	30,1	30,3	29,5	26,1	22,1
Schweiz	1,6	6,6	13,5	18,6	20,1	20,1	18,2	14,1
Australien	29,7	36,8	38,2	33,8	26,4	20,7	16,7	29,1
Nya Zeeland	23,5	31,7	34,6	30,1	23,4	17,7	13,7	25,3
USA	38,8	48,6	47,2	45,8	35,1	25,6	20,3	39,0

Bilaga 1

Antagningsresultaten 1995 och 2003

Vi jämför data från höstantagningarna år 1995 och 2003. Det totala antalet sökande som inte tidigare läst i högskolan var i stort sett detsamma. Andelen av dessa som antogs och som började i högskolan växte från 36 procent år 1995 till 41 procent år 2003. Bland 19-åringarna var andelen som började i högskolan i stort sett oförändrad (40 procent år 1995 och 42 procent år 2003). Däremot var betydligt lättare att komma in år 2003 för de sökande som var 20 och 21 år: En ökning från 42 procent till 50 procent bland 20-åringar och från 36 procent till 47 procent bland 21-åringar. Till bilden hör också att antalet sökande var i stort sett oförändrat mellan de två åren bland 20- och 21 åringar, medan antalet sökande 19-åringar var betydligt mindre år 2003 än det var år 1995. Se vidare nedanstående tabell. (Källa SCB U 46 SM 9601 och U46 SM 0401)

Tabell A: Sökande höstterminerna 1995 och 2003 som inte tidigare läst i högskolan.

Ålder	Andel som antagits och som börjat studera (Procent)		Antal sökande	
	1995	2003	1995	2003
till 19 år	40,1	42,4	25 404	20 702
20 år	42,2	50,4	19 129	18 700
21 år	35,3	47,0	12 174	13 129
alla	36,0	41,5	105 551	106 841